

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. ve věci

žalobce: **M. G. B.**
ev. č. X
státní příslušnost X
t. č. pobytem X

zastoupen: Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 4, 190 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky,**
Odbor azylové a migrační politiky,
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 8. 2020, č. j. OAM-1069/ZA-ZA11-ZA08-R2-2018,

takto:

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 8. 2020, č. j. OAM-1069/ZA-ZA11-ZA08-R2-2018 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včas podanou žalobou žalobce napadl rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 8. 2020, č. j. OAM-1069/ZA-ZA11-ZA08-R2-2018 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl o tom, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana ve smyslu ustanovení § 12, § 13, §14, §14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“ nebo „AZ“).
2. Žalovaný rozhodl napadeným rozhodnutím poté, co bylo rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) ze dne 14. 5. 2020, č.j. 33 Az 60/2019-44 zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 8. 4. 2019, č.j. OAM-1069/ZA-ZA11- ZA19-2018, kterým bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno, neboť příslušným členským státem byla určena dle nařízení Dublin III Itálie. V dalším řízení již posuzoval žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany věcně.

II. Napadené rozhodnutí

3. Z napadeného rozhodnutí mj. vyplývá, že žalobce v řízení před žalovaným uvedl, že vyrazil ze své vesnice na podzim roku 2016 do Etiopie a následně do Libye. Převaděči na libyjském území se však k němu nechovali dobře. Se svými klienty obchodovali, bili je a věznili. Během věznění v Libyi žalobce kontaktoval organizaci UNHCR, která se pokusila osvobodit vězněné. To se sice nezdařilo, ale žalobce z tábora uprchl. Poté se dopravil malou lodí do Itálie. Tam nepožádal o mezinárodní ochranu, protože dostal příkaz k vycestování.
4. Žalobce uvedl, že neměl v plánu přicestovat do ČR. Nastoupil do kamionu, který jel jiným směrem, než předpokládal. V minulosti nepobýval v jiném státě Evropské unie ani nežádal o mezinárodní ochranu. Ke svému zdravotnímu stavu sdělil, že ho bolí nohy, protože mu omrzly během cesty v kamionu. Z prožitků v Libyi má úzkostné stavy, nemůže spát a je ve stresu. Jinak je v pořádku. Žádné léky v minulosti neužíval. Žadatel uvedl, že se ve vlasti obává nástupu na časově neomezenou vojenskou službu. Pokud by byl na vojenskou službu odveden, nezaložil by rodinu, nežil by normální život. V minulosti nepobýval v jiném státě Evropské unie ani nežádal o mezinárodní ochranu. Ke svému zdravotnímu stavu sdělil, že ho bolí nohy, protože mu omrzly během cesty v kamionu. Z prožitků v Libyi má úzkostné stavy, nemůže spát a je ve stresu. Jinak je v pořádku. Žádné léky v minulosti neužíval. Žadatel uvedl, že se ve vlasti obává nástupu na časově neomezenou vojenskou službu. Pokud by byl na vojenskou službu odveden, nezaložil by rodinu, nežil by normální život.
5. Žadatel nepředložil v průběhu správního řízení žádné doklady osvědčující jeho totožnost a státní příslušnost, přijal správní orgán rozhodující ve věci jako dostatečné k prokázání jeho totožnosti a státní příslušnosti čestné prohlášení jmenovaného učiněné dne 21. 12. 2018. Při pohovoru dne 21. 12. 2018 a doplňujícím pohovoru dne 28. 5.

2020 žalobce uvedl, že v době pobytu ve vlasti studoval a žil s rodiči, kteří se stále nacházejí ve vlasti. Je s nimi v telefonickém kontaktu. O mezinárodní ochranu žádá, protože nemohl studovat. Pokud by totiž studoval, ihned by byl odvezen na vojnu. Vojenská služba by jmenovaného podle jeho názoru neminula, protože po dovršení 18 let by byl jednoduše odveden. Horní věkovou hranici odvodu nezná a není si vědom možnosti absolvovat nějakou náhradní vojenskou službu. Vysvětlil, že není rozdíl mezi Lidovou armádou a Národní armádou, vše se rozděluje až po přiřazení na nějakou základnu. Sdělil, že z vlasti odjel ještě před obdržáním povolávacího rozkazu.

6. Žalobce konkretizoval své obavy z návratu do vlasti. Především uvedl, že šel pěšky do Etiopie, protože i přes uzavřené hranice jsou na obou stranách pašeráci. Jak popsal, bylo jich více, protože s nimi šel i pašerák a šli až na hranice s Etiopií, kde je pašerák opustil. Cesta trvala několik dní. Z Etiopie pokračovali pěšky do Súdánu s jiným pašerákem. Odmítá nastoupit vojenskou službu, protože jako voják nedostane dobrý plat. A v jeho zemi také nedošlo k žádné změně. Jak dodal, pokud by byl v zemi mír a dobrý plat, nikam by neodešel. Na otázku, zda by mohl nastoupit vojnu po návratu, dotyčný odpověděl, že zpět nechce, kdyby se vrátil, nevěřili by mu a šel by do vězení. Délku vojenského výcviku jmenovaný nezná. Vojna byla pro jmenovaného hlavním důvodem k odchodu z vlasti, kromě toho poukázal na politický systém, který má rozhodovat o všem, co bude člověk dělat nebo studovat. Uvedl příklad, že pokud by chtěl být zedníkem, tak by nemohl, jelikož režim by ho posla jinam. Vyloučil politické či veřejné angažování. Jak vysvětlil, pokud se nezmění současný diktátor, nic se nezmění ani v zemi. Dodal, že pokud se dostane člověk jednou do vězení, neví, na jak dlouho nebo zda se vůbec dostane ven.
7. Žalovaný při posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany výše jmenovaného vycházel především z jeho výpovědi a dále z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Eritreji. Konkrétně vycházel z Informace OAMP - Politická a bezpečnostní situace v zemi - červen 2020, ze dne 18. června 2020, Dánské imigrační služby, Eritrea: Národní služba, vstup a opuštění země, leden 2020. Veškeré uvedené informace jsou součástí spisového materiálu k žádosti jmenovaného o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce se k podkladům pro rozhodnutí vyjádřil podáním ze dne 5. 8. 2020, v němž uvedl, že podle zprávy Dánské imigrační služby, podle které ukončení válečného stavu v praxi nevedlo k žádným změnám, pokud jde o podmínky vojenské služby bez vidin ke změně. Životní podmínky odvedenců mají zdroje ve správě označovat za nucenou práci nebo otroctví a ponižující pro důstojnost, dále mají nedostatečnou mzdu a nevyhovující bydlení. Nebyly zaznamenány změny zlepšení pracovních nebo životních podmínek. K samotným sankcím sdělil, že dle zprávy by musel v případě návratu do 40 let věku národní službu vykonat a eritrejské úřady se snaží o identifikaci osob, které se snaží vyhnout odvodu. Podle celé řady zdrojů mohou být následky vyhýbání se odvodu závažné a mít různou podobu.
8. Podle žadatele informace dostatečně dokládají odůvodněnost obav z návratu do vlasti. V případě návratu by musel absolvovat národní službu v nelidských podmínkách nebo s ním bude veden nespravedlivý soudní proces a bude uvězněn v podmínkách, kde mu hrozí špatné zacházení. V obou případech žadateli hrozí riziko vážné újmy. Z citovaných zpráv o zemi původu není jasné, v jakém procentu případů dochází k

negativním jevům, neposkytují tak dostatečný základ pro posouzení. Dotyčný si uvědomuje obtížné získávání informací a to, že nejsou k dispozici oficiální informace o zacházení s dezertéry a osobami vyhýbajícími se vojenské službě.

9. Žalovaný vyhodnotil skutkový stav následovně. Podle jeho názoru ze zpráv o zemi původu nikterak nevyplývá, že by měl být s dotyčným v případě návratu veden jakýkoli soudní proces či být nařčen z podpory opozice, jak dotyčný, resp. jeho zmocněnec uváděl. Zdroje uvedené ve zprávě Dánské imigrační služby se shodují na tom, že tresty za vyhýbání se národní službě mohou mít mnoho podob, včetně vězení, propuštění ze zaměstnání nebo toho, že se nestane vůbec nic. Zprávy také jasně uvádí, že to, zda bude jedinec v případě návratu vůbec dodatečně povolán do národní služby nebo Lidové armády závisí na volném uvážení úřadů. Navrátilci by pak mohli být potrestáni v případě, že by předvolání obdrželi, ale k odvodu se nedostavili. Žalovaný dále připustil, že mzda v národní službě, ačkoli měla navýšena ještě před podpisem mírové smlouvy s Etiopií, je nízká. Proto si musí mnoho odvedenců kromě toho přivydělávat vedlejší prací. Žalovaný též připustil, že získávání ověřených informací z Eritrei je obtížnější, než u jiných zemí. Nicméně, Dánská imigrační služba i Informace OAMP citovaly řadu relevantních zdrojů, mezi něž patří mezinárodní neziskové organizace, akademičtí pracovníci, diplomaté, MZV USA apod.
10. Žalovaný ve vztahu k pojmu pronásledování dospěl k závěru, že žalobce ve vlasti nebyl pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu ani ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. K tomu uvedl, že žalobce odjel z vlasti proto, aby nebyl odveden k absolvování základního vojenského výcviku, který odmítá proto, že tam není dobrý plat. Stran postihu za nenastoupení vojenské služby žalovaný bazíroval na tom, že podle zprávy Dánské imigrační služby, podle níž vězení či jiný postih za nenastoupení vojenské služby by mohlo hrozit v případě, že by se vrátil mezi 40. a 50. rokem života. Pokud se žalobce vrátí do vlasti před dovršením 40. roku života, je možné, že by musel vojenskou nebo tzv. národní službu vykonat. Žalovaný zejm. zdůraznil, že žalobce nechce nastoupit do národní služby z čistě ekonomických důvodů. K délce trvání vojenské služby žalovaný podotkl, že standardně trvá národní služba 18 měsíců, tedy šest měsíců vojenského výcviku a 12 měsíců civilní služby. V době mobilizace je však každý povinen setrvat ve službě déle. Žalobce nijak nezdůvodnil, proč by to měl být zrovna jeho případ. Žalovaný též připomněl, že válečný stav s Etiopií skončil již v červnu 2018.
11. Co se týká důvodů pro udělení doplňkové ochrany, žalovaný především uvedl, že žadatel neuvedl a ani správní orgán nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by mohla žadateli hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti.
12. Žalovaný se dále zabýval otázkou, zda žadateli o mezinárodní ochranu hrozí v případě návratu do vlasti nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. V průběhu správního řízení nevyplynulo, že by byl žadatel v Eritreji vystaven skutečně hrozícímu nebezpečí vážné újmy. Proti žadateli nebylo vedené žádné trestní stíhání, ani mu nehrozil jiný postih ze strany bezpečnostních složek nebo úřadů. Taktéž ani povolání do armády nelze považovat za mučení nebo nelidské či ponižující

zacházení nebo trestání. Nutnost vykonat vojenskou službu nelze vnímat jako vážnou újmu, neboť ta je jednou z nejzákladnějších státoobčanských povinností a stejně tak nelze za vážnou újmu považovat případný postih, kterému by byl žadatel vystaven v případě odmítnutí nastoupit k jejímu výkonu.

13. Žalovaný se podrobněji zabýval reálností obavy žalobce, že by v případě návratu byl považován za tzv. zrádce státu. Podle názoru žalovaného je tato obava lichá, neboť navrátilci mohou být povoláni k výkonu národní služby, ale potrestání by byli až ve chvíli, pokud by neakceptovaly obdržené předvolání. To, zda vůbec budou předvoláni, záleží na volném uvážení úřadů. Žalovaný tak dovodil, že *„žadatelův návrat tak automaticky nelze považovat za relevantní ve vztahu k hrozbě vážné újmy. Ze skutečnosti, že v některé zemi panuje problematická situace v oblasti ochrany lidských práv, případně některých jejích aspektů, nelze rozhodně obecně vyvozovat, že veškerým obyvatelům této země hrozí riziko vážné újmy ve smyslu zákona o azylu či mezinárodních právních předpisů týkajících se uprchlictví.“*
14. Z uvedených důvodů žalovaný dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany ani mezinárodní ochrany jako celku.

III. Žaloba

15. V žalobě proti napadenému rozhodnutí byly uvedeny následující žalobní body. Žalobce nejprve obecně poukázal na charakter své země původu. Podle jeho mínění má v první řadě za to, že výrok rozhodnutí nemá dostatečnou oporu ve správním spisu. Na rozdíl od žalovaného je totiž žalobce přesvědčen, že v jeho případě existují důvody pro udělení mezinárodní ochrany a žalovaný jeho žádost vyhodnotil špatně. Je všeobecně známou skutečností, že v Eritrei panuje tvrdá diktatura a vojenská služba v Eritrei je spojená s nelidskými, až otrockými podmínkami a často vykonávána po časově neomezenou dobu. To je i důvod, proč mladí Eritrejci ze své vlasti ve velkém prchají a hledají ochranu v jiných zemích. A v tomto hledání jsou také v naprosté většině případů úspěšní. Žadatelé pocházející z Eritrey tedy přicházejí s relevantním azylovým příběhem.
16. Žalovaný však k žádosti žalobce od začátku přistupoval zcela opačně. Namísto snahy o řádné zjištění skutkového stavu se snažil v podkladech pro vydání rozhodnutí, které shromáždil, nalézt pouze ty informace, kterými lze podpořit závěr o neudělení mezinárodní ochrany, přičemž v řízení postupoval tendenčně a neobjektivně.
17. Žalobce dále zdůraznil, že i když žalobce ve své výpovědi výslovně neuváděl obavy z nelidských podmínek výkonu vojenské služby, žalovaný v tomto směru disponoval informacemi obsaženými v něm shromážděných podkladech a byl povinen je náležitě zohlednit. Tam, kde žalovaný vidí pouze ekonomické důvody neochoty žalobce vykonávat vojenskou službu, zdůrazňuje žalobce obavy z výkonu nucené práce hraničící s otroctvím.
18. V **prvním žalobním bodě** týkající se relevance vojenské služby ve vztahu k udělení mezinárodní ochrany žalobce uvedl, že zacházení ve státních ozbrojených službách (národní služba) hraničí či může představovat nelidské zacházení či výkon nucené práce, přičemž poukázal na Pokyny UNHCR pro udělování mezinárodní ochrany.

19. Ve **druhém žalobním bodě** žalobce namítl informace vyplývající ze zpráv o zemi původu obsažených ve spisu v konfrontaci s tvrzeními žalobce, neboť podle jeho názoru podmínky výkonu národní služby jsou zcela ponižující. Někteří odvedenci jsou dle něj nuceni pracovat bez mzdy a existují i zprávy o tom, že odvedenci sloužící v armádě jsou vystaveni týrání a špatnému zacházení. Pokud jde o sankce hrozící za vyhýbání se národní službě, zpráva uvádí, že podle zákona se porušení Prohlášení o národní službě trestá odnětím svobody na dva roky či pokutou, nebo obojím (článek 37 odst. 1). Osoby, které vycestují do zahraničí, aby se vyhnuly národní službě, a vrátí se před dosažením 40 let, musí národní službu vykonat. Žalovaný tyto informace v napadeném rozhodnutí zcela ignoroval a bagatelizoval důvody neochoty žalobce vrátit se do vlasti pouze na ekonomické podmínky výkonu služby.
20. Navíc podle žalobce byly otázky při pohovoru dne 28. 5. 2020 kladeny sugestivně a cílily k vytvoření podmínek pro neudělení mezinárodní ochrany. Výpovědi žalobce o tom, že by na vojenskou službu byl ochoten nastoupit v případě, že by byla lépe placena, je potřeba vnímat v kontextu jeho dalších sdělení a také v kontextu dostupných informací o zemi jeho původu. Sám žalobce několikrát uváděl, že do vlasti se nechce vrátit i z důvodu tamního politicko-vojenského režimu, který mu prakticky neumožňuje rozhodovat o jeho životě.
21. Ve **třetím žalobním bodě** žalobce namítl také neobjektivní posouzení žádosti a tendenční práci žalovaného s informacemi ve spisu s tím, že takový postup je v rozporu s judikaturou správních soudů (viz kupř. rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2007, čj. 2 Azs 41/2007-103). Zprávy o zemi původu obsahují do jisté míry rozporné a neúplné informace. Podle EASO nejsou k dispozici žádné oficiální informace o faktickém zacházení s dezertéry, osobami, které se vyhýbají vojenské službě a osobami, které nelegálně opustí Eritreu. Žalobce též poukázal na princip tzv. přiměřené pravděpodobnosti. Nevyžaduje ani, aby pravděpodobnost toho, že takovému jednání vystaven bude, byla vyšší než pravděpodobnost toho, že k tomu nedojde. Postačuje, aby obávané jednání bylo v zemi „*vcelku běžným jevem, nikoliv jevem toliko výjimečným*“.
22. Žalobce uzavřel, že za řádné zjištění skutkového stavu je odpovědný žalovaný. Pokud zdroje informací, které žalovaný shromáždil, neposkytují pro takové hodnocení dostatečný skutkový základ, měl žalovaný buď shromáždit dodatečné informace podporující jeho závěr o tom, že žalobci nic nehrozí, anebo měl postupovat v souladu se zásadou „v pochybnostech ve prospěch žadatele“ a měl žalobci mezinárodní ochranu udělit. V případě žalobce by do úvahy připadalo především udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) nebo d) zákona o azylu.
23. Proto žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

24. K námitce žalobce ohledně toho, že napadené rozhodnutí je založeno na nesprávném posouzení skutkového stavu věci, žalovaný uvádí, že se situací žalobce dostatečně zabýval a důkladně posoudil všechny skutečnosti, které v průběhu správního řízení žalobce uváděl.

25. Žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a zdůraznil, že zdroje uvedené ve zprávě Dánské imigrační služby se shodují na tom, že tresty za vyhýbání se národní službě mohou mít mnoho podob, včetně vězení, propuštění ze zaměstnání nebo také trest žádný. Skutečnost, že by se po odvodu k národní službě žalobci snížila životní úroveň a příjmy během jejího absolvování nejsou podřaditelné pod ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný neshledal důvody, pro které by bylo možné žalobci s ohledem na aktuální situaci v Eritreji udělit azyl. Povolávání k výkonu vojenské služby a obava z trestu jejího nenastoupení samo o sobě není ještě pronásledováním z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení.
26. Po zhodnocení výpovědi žalobce v průběhu správního řízení o okolnostech jeho pobytu ve vlasti před odchodem z vlasti, po posouzení jeho hlavních motivů k odchodu ze země původu a aktuálních informačních pramenů, nedospěl žalovaný správní orgán k závěru, že by žalobci v případě návratu do vlasti hrozilo přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a zákona o azylu. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.
27. V **replíce** ze dne 17. 12. 2020 k vyjádření žalovaného uvedl žalobce, že s výkladem žalovaného nesouhlasí. Především poukázal na obsah zprávy Dánské imigrační služby (leden 2020) a uvedl, že jeho důvody nejsou ekonomické, jak tvrdil žalovaný. Nicméně, i přes to, tyto nedostatečné podmínky výkonu vojenské služby žalovaný zcela účelně vykreslil jako důvody ekonomické. Je tak evidentní, že žalovaný zcela vědomě nepřihlédl ke všem skutečnostem, které zpráva popisuje.
28. Dále žalobce znovu poukázal na to, že žalovaný vybíral jen konkrétní informace, aby mohl rozhodnout o neudělení doplňkové ochrany, přičemž i jemu dostupné informace, ke kterým nepřihlédl, dokládaly, že žalobce by v případě návratu do země původu mohl být vystaven nebezpečí vážné újmy.
29. K případnému hrozícímu trestu za vyhýbání se vojenské službě v případě návratu žalobce uvedl, že zpráva, ze které žalovaný vycházel, však obsahuje i závažné informace o tom, že jedinci vyhýbající se vojenské službě mohou být i zastřeleni. To, že správním orgánem nebylo k této skutečnosti přihlédnuto, považuje žalobce za závažné pochybení. Obecně pak platí s odkazem na zprávu Vyšetřovací komise Rady OSN pro lidská práva, že osobám, které jsou nuceny se navrátit do Eritrei, hrozí zadržení, zatčení a následné vystavení špatnému zacházení a praktikám mučení.

V. Posouzení věci krajským soudem

30. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v ust. § 32 odst. 1 zákona o azylu.
31. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili svůj výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.

32. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (ust. § 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
33. Krajský soud vycházel ze skutkového stavu zachyceného ve **správním spisu**. V něm je založena dokumentace týkající se předcházejícího tzv. dublinského řízení, která již není v předmětné věci relevantní. Důležitým podkladem napadeného rozhodnutí je protokol o doplňujícím pohovoru ze dne 28. 5. 2020, v němž žalobce konkretizoval své obavy z návratu do vlasti. Uvedl, že než ho povolali, tak odešel. Opustil zemi pěšky do Etiopie a hranice (které byly tehdy uzavřené) přešel za pomoci pašeráka. Bojí se, že jako voják by nedostal dobrý plat. V případě návratu by šel do vězení jako zrádce státu, do národní služby by již nemohl nastoupit, protože by mu nevěřili. Dále vyjádřil obavu, že pokud se dostane jednou do vězení, neví, jak dlouho tam bude nebo jestli se vůbec dostane ven. Dále je ve spisu založena Informace OAMP – Politická a bezpečnostní situace v zemi (červen 2020) a zpráva Dánské imigrační služby (leden 2020) o Eritreji. Dne 28. 7. 2020 proběhlo seznámení se s podklady pro rozhodnutí. Žalobce se vyjádřil k podkladům písemně podáním ze dne 4. 8. 2020, v němž žalobce podrobně rozebral citovanou zprávu Dánské imigrační služby, která podle jeho názoru dokládá, že následky vyhýbání se národní službě mohou být závažné, a to včetně uvěznění či dokonce zastřelení. Obavy žalobce jsou tak odůvodněné a hrozí mu minimálně riziko vážné újmy.
34. Žaloba je **důvodná**.
35. Krajský soud předně uvádí, že nepovažuje napadené rozhodnutí jako celek za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Žalovaný vysvětlil, na jakých podkladech se zakládá jeho názor při hodnocení podmínek pro udělení azylu či doplňkové ochrany jako forem mezinárodní ochrany. Krajský soud se však zabýval přezkumem napadeného rozhodnutí ve světle uplatněných žalobních bodů a shledal určité deficity, pro něž je třeba napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.
36. Celou žalobou se vine jako nit opakující se obecná námitka, že žalovaný postupoval tendenčně a při práci s podklady si vybíral ty informace, které svědčí pro nedůvodnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud uvážil tuto námitku ve světle informací obsažených v citované zprávě Dánské imigrační služby a Informaci OAMP o Politické a bezpečnostní situaci v zemi. Je pravdou, že žalovaný zdůraznil určité pasáže citovaných zpráv oproti jiným, čímž vytvořil půdorys své argumentace svědčící pro neudělení mezinárodní ochrany. Na druhé straně žalovaný zcela nepopřel ani nesmlčel, že v Eritreji existují problémy s nízkou životní úrovní při výkonu tzv. národní služby, jakož i v případě vyhýbání se této občanské povinnosti.
37. Krajský soud tedy nepovažuje argumentaci žalovaného za zcela tendenční, avšak i přesto je odůvodnění napadeného rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, stíženo určitými nedostatky. V první řadě krajský soud spatřuje nedostatek v podobě nedostatečných podkladů pro posouzení předmětných otázek. Sám žalovaný přiznává

v odůvodnění napadeného rozhodnutí, že o poměrech v Eritreji neexistuje mnoho spolehlivých zpráv, které by zprostředkovaly správnímu orgánu objektivní poznání poměrů v této zemi, zejm. ve vztahu k navrátilcům ze zahraničí. Přesto má krajský soud za to, že žalovaný – byv konfrontován s obavami žalobce – se měl pokusit získat více informací z relevantních zdrojů o zemi původu. Informace OAMP Eritrea (červen 2020) obsahuje pouze velmi kusé a stručné informace k politické a bezpečnostní situaci v zemi, které ve vztahu k azylovému příběhu žalobce jsou relevantní jen z velmi obecného pohledu.

38. V citované zprávě Dánské imigrační služby (leden 2020) jsou sice obsaženy relevantní informace o podmínkách výkonu tzv. národní služby (která v sobě zahrnuje jak vojenskou službu, tak i určité formy civilní služby a je to státem placená činnost), tak i o situaci navrátilců. Nicméně je to jediný podklad obsahující takové informace, který navíc žalobce podrobil již v rámci správního řízení ve svém vyjádření k podkladům pro rozhodnutí poměrně důsledné kritice. Na to už žalovaný další podklady neshromáždil a vydal napadené rozhodnutí. Tento postup krajský soud považuje za předčasný, neboť žalovaný měl v reakci na vyjádření žalobce shromáždit další relevantní a aktuální informace o Eritreji ve smyslu § 23c zákona o azylu.
39. Krajský soud považuje za trefnou výtku žalobce, že Eritrea patří mezi ty země původu, u kterých lze obecně vnímat vyšší riziko vzniku azylově relevantních situací. Především jde o africký stát, který ještě relativně nedávno (do roku 2016) byl ve válce se sousední Etiopií. Následky konfliktu v jistém smyslu formují situaci v této zemi dodnes. S tím souvisí i problém hypertrofované národní služby, která po dobu válečného stavu nebyla časově omezena, ačkoliv jinak dle eritrejské právní úpravy trvá v zásadě 18 měsíců. Dále šlo nepochybně i o problém uzavření hranic, který se dotýká úzce i příběhu žalobce. Posouzení poměrů v této zemi je tedy rámováno řadou problémů, které vytváří pro žalovaného poměrně složitý terén k vyhodnocení podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. K tomu však musí odpovídat podklady shromážděné ve správním spisu.
40. Konkrétně krajský soud upozorňuje, že žalobcem použitá zpráva Dánské imigrační služby cituje mezi svými zdroji řadu dokumentů, mezi nimiž hlavní roli hrají zprávy EASO (European Asylum Supplementary Office). Je zde citována zpráva EASO: Eritrea National Service and illegal exit (September 2019) a dále také EASO: Eritrea: National service and illegal exit (November 2016) . Krajský soud ověřil na internetových stránkách EASO (viz [COI Publications | European Union Agency for Asylum \(europa.eu\)](#)), že jde o poslední (tzn. nejnovější) dostupné informační zdroje EASO k problematice poměrů v Eritreji. Každopádně, tyto zprávy jsou mnohem obsažnější než zpráva Dánské imigrační služby a poskytly by žalovanému podrobnější a hlubší vhled do poměrů v Eritreji.
41. Předmětné zprávy zejm. zmiňují, že o nakládání s navrátilci rozhoduje zejm. způsob, jakým opustili Eritreu. Navrátilci, kteří nesplnili svou povinnost v národní službě či Lidové armádě, mohou být znovu povoláni k této službě a případně být potrestáni za dezerci, vyhýbání se odvodu anebo nelegální útěk (EASO – September 2019, s. 55 – 60). Ze starší zprávy EASO – November 2016 (s. 32 – 33) – vyplývá mj. to, že

v dřívějších letech se vyskytly opakované případy tvrdých a libovolných trestů pro navrátilce z Evropy či Afriky. Není zcela jasné, jaké jsou další osudy těchto osob. Některé případy však dokumentují, že navrátilci byli uvězněni či se stali oběťmi bití.

42. Je zapotřebí podotknout, že důvěru v poměry v Eritreji nevyjadřuje ani existující judikatura (které ovšem není mnoho). Určitým způsobem se k těmto otázkám vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 8. 2020, č.j. 1 Azs 495/2019 - 47 (věc se týkala správního vyhoštění státního příslušníka Eritreje), který se vyjadřoval k možnosti existence důvodů znemožňujících vycestování do Eritreje ve vazbě na Informaci OAMP: Ministerstva vnitra ze dne 1. 8. 2019 „Bezpečnostní a politická situace v zemi – Eritrea“. Nejvyšší správní soud dovodil, že bylo možno dovodit, že *zde existují potenciální překážky bránící realizaci stěžovatelova vyhoštění*. Krajský soud k tomu podotýká, že i v případě žalobce bylo v řízení o uložení správního vyhoštění vydáno žalovaným závazné stanovisko ze dne 11. 12. 2018 (e.č. ZS45838), podle něhož vycestování žalobce do státu Eritrea není možné. Jako důvod se uvádí, že by žalobci v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí mučení či nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, přičemž nelze vyloučit cílený a tvrdý postup ze strany státních orgánů v případě jeho návratu. Jakkoliv toto závazné stanovisko má přímý význam pouze pro řízení o uložení správního vyhoštění, názor zaujatý žalovaným v napadeném rozhodnutí zejm. z hlediska podmínek pro udělení doplňkové ochrany je ve světle tohoto závazného stanoviska opačný a nedostatečně zdůvodněný.
43. Za této situace vyznívají závěry žalovaného obsažené v napadeném rozhodnutí velmi nepřesvědčivě a obrací ne úplně jasný obraz poměrů v Eritreji proti žalobci, který vznesl jednoznačné a prima facie oprávněné obavy z uvěznění a následného nepřiměřeného trestání v případě návratu do Eritreji. Rozhodně nelze v tomto ohledu vystačit s konstrukcí, že z příběhu žalobce nevyplývá, proč by právě v jeho případě měly být užity proti němu tvrdší sankce.
44. Ohledně prvního žalobního bodu a k námitkám v něm sdruženým krajský soud uvádí následující. Krajský soud má za to, že samotným výkonem národní služby v Eritreji v takové podobě, v jaké je popsána ve zprávách založených ve správním spisu, by žalobci nehrozilo pronásledování ani vážné riziko újmy. Velmi pravděpodobně by sice čelil nízké životní úrovni, která ovšem sama o sobě jistě nepředstavuje důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Tento pohled na posuzovanou věc je ovšem třeba zásadně změnit v případě, kdy žalobce výkon této služby odepřel či „utekl“ před výkonem národní služby.
45. Krajský soud k tomu poukazuje na novější judikaturu, která vychází z toho, že *samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo*

diskriminačními sankcemi. Úvaha žalovaného o povaze národní služby tedy vychází z dobrého základu, nicméně není zcela úplná ve vztahu k otázce odepření výkonu národní služby a hrozby nepřiměřených sankcí.

46. Ohledně druhého a třetího žalobního bodu již krajský soud shledal, že napadené rozhodnutí trpí vytýkanými vadami, které mají zásadní vliv na posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany (§ 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu).
47. Ze spisu je zřejmé a mezi stranami zcela nesporné, že žalobce opustil Eritreu ilegálně (za pomoci převaděčů) předtím, než byl povolán k výkonu národní služby. Jeho situace v případě návratu by tedy mohla být kvalifikována jako vyhýbání se národní službě, příp. minimálně jako nelegální opuštění vlasti. Jeho tvrzení, že by v Eritreji byl považován za zrádce státu, tedy zcela koresponduje s tím, co o vypovídají citované zprávy o zemi původu. V této části je tedy odůvodnění napadeného rozhodnutí (s. 9) založeno na nedostatečné hodnocení otázky navrácení žalobce, a to z hlediska rizika vzniku vážné újmy v důsledku jeho potrestání a možného mučení, či dokonce rizika nebezpečí ohrožení života.
48. Samotné uvěznění by samozřejmě ještě nemuselo znamenat potenciální rozpor s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, ani by to neznamenal důvod pro udělení mezinárodní ochrany, nicméně v Eritreji nelze zaručit, že by žalobce nemohl čelit nelidskému či ponižujícímu zacházení ve vazbě či v případě výkonu trestu odnětí svobody, ani to, že se tak stane po řádném a spravedlivém procesu. Pokud se žalovaný domnívá, že tomu tak není, leží na něm důkazní břemeno, aby to bez důvodných pochybností prokázal. To se mu však v napadeném rozhodnutí nepodařilo.
49. Žalovaný sice vycházel především ze zprávy Dánské imigrační služby, která ale v tomto ohledu není dostatečně podrobná, jak krajský soud výše zdůvodnil. Žalovaný měl pracovat přímo jednak se zprávami EASO (září 2019) a z listopadu 2016, které jsou mnohem podrobnější, a dále se pokusit získat informace z jiných zahraničních zdrojů, ale také kupř. ze zastupitelského úřadu ČR v Eritreji. Tuto snahu ze správního spisu žalovaného není vidět. Místo toho se žalovaný smířil zčásti s tím, že více ověřitelných informací není k dispozici, a tvrzení žalobce o rizicích jeho návratu do vlasti nehodnotil objektivně a přesvědčivě.
50. Krajský soud tedy uzavírá, že žalovaný se při vydání napadeného rozhodnutí dopustil jednak pochybení při shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí a práci s nimi (§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.) a v důsledku nedostatku relevantních podkladů provedl hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany, které trpí nedostatkem důvodů (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.).

VI. Závěr a náklady řízení

51. Vzhledem k tomu, že žalovaný se dopustil se vady řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s.. Jeho závěry stran klíčových otázek věci tak nemají dostatečnou oporu v podkladech obsažených ve správním spisu, a jedná se o závažnou vadu řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

52. Krajský soud tedy z důvodu této vady řízení zrušil bez jednání napadené rozhodnutí žalovaného, jak je ve výroku I uvedeno.
53. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem soudu obsaženým v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.), což znamená, že
54. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť úspěšnému žalobci nevznikly žádné náklady řízení a ani jejich přiznání nepožadoval. Proto krajský soud žádnou náhradu nákladů úspěšnému žalobci nepřiznal. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, protože nemá právo na náhradu nákladů řízení. Z uvedených důvodů bylo o náhradě nákladů rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku II tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 29. dubna 2022

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce